E.T.A. Hoffmann

Den uhyggelige gæst

Bibliotek 1800

E. T. A. Hoffmann

Den uhyggelige gæst

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af E. T. A. Hoffmann: *Den uhyggelige gæst* er baseret på originaler, som er public domain overalt i verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og reviderede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of E. T. A. Hoffmann: *Den uhyggelige gæst* is based upon sources in the public domain worldwide.

This ortographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

BY NC SA

Den uhyggelige gæst

Stormen rasede gennem luften, som et forbud for den kommende vinter og drev de sorte skyer foran sig, som nedvæltede pibende og raslende strømme af regn og hagl.

Stueuret slog netop syv, da sagde oberstinde v. E. til sin datter Angelika: "Vi kommer i dag til at være alene, det onde vejr skræmmer alle vore venner bort. Jeg ønskede blot, at min mand ville komme hjem."

I samme øjeblik trådte ritmester Morits v. R. ind af døren, og efter ham den unge advokat, der ved sin åndrige, uudtømmelige humor oplivede den cirkel, som plejede at samles hver torsdag i oberstens hus, og således var, som Angelika straks bemærkede, en lille husvant kreds samlet, som fuld ud bødede på savnet af det større selskab.

Det var koldt i salen, oberstinden lod lægge ild i kaminen og tebordet flytte frem.

"I to mænd," sagde hun nu, "I, som med en i sandhed ridderlig heroisme er kommet til os gennem brusende storm og uvejr, bør jeg sikkert ikke anmode om at tage til takke med vor slappe blødgørende tevandsdrik; i stedet for den, skal derfor også mademoiselle Marguerite lave Dem den gode nordiske drik, som er den fornuftigste modstander af alt ondt vejr."

Françoisen Marguerite, som dels for sprogets, dels for andre kvindelige kunstfærdigheders skyld, var frøken Angelikas selskabssøster, som hun i øvrigt næppe var overlegen i henseende til år, kom, og gjorde, hvad der var hende befalet.

Punchen dampede, ilden gnistrede i kaminen; og man satte sig tæt sammen ved det lille bord. Da rystede og gyste alle, og så muntert og højrøstet man i begyndelsen havde talt, mens man spadserede frem og tilbage i salen, en lige så øjeblikkelig stilhed opstod der nu, i hvilken de forunderlige stemmer, stormen havde vakt i kaminrørene, peb og hylede ret lydeligt.

"Det er," begyndte Dagobert, den unge advokat, endelig: "det er nu engang afgjort, at efterår, storm, kaminild og punch i grunden hører sammen, til at opvække, den hemmeligste gysen i vort indre."

"Men en gysen, som er ret behagelig," faldt Angelika ham i talen, "Jeg for min part kender ingen skønnere fornemmelse, end den sagte kulde, som farer gennem alle lemmer, og i hvilken man, Himlen ved hvorledes, med åbne øjne kaster et uventet, hurtigt blik ind i den sælsomme drømmeverden."

"Ganske rigtigt," vedblev Dagobert, "ganske rigtigt. Denne behagelige kolde gysen overfaldt os netop nu alle, og ved det blik, vi derved uvilkårligt måtte kaste ind i drømmeverdenen, blev vi en smule stille. Men, vel for os, at den er forbi, og at vi så snart er vendt tilbage fra drømmeverdenen til den skønne virkelighed, som denne herlige drik frembyder os!"

Dermed rejste han sig op og tømte, idet han med anstand bukkede for oberstinden, det foran ham stående glas.

"Ej!" sagde nu Morits, "ej! Hvis du, ligesom frøkenen, og ligesom også jeg, føler den fulde sødme af denne gysen, af denne drømmeagtige tilstand, hvorfor vil De da ikke gerne dvæle i den?"

"Tillad mig," tog Dagobert ordet, "tillad mig, min ven, at bemærke, at talen her slet ikke er om det drømmeri, hvori

ånden forlyster sig selv ved dets vidunderlige forvirrede spil: Den ægte stormvinds-, kamin- og punchegysen er andet end det første anfald af den ubegribelige, hemmelighedsfulde tilstand, som er dybtgrundet i den menneskelige natur, imod hvilken ånden forgæves rejser sig, og som man vel må vogte sig for. Jeg mener den tilstand, hvor man fyldes af rædsel – frygten for genfærd. Vi ved alle, at spøgelses-åndernes frygtelige folk kun om natten, men særdeles gerne i uvejr, stiger op fra deres dunkle hjem og begynder deres omflakkende vandring; det er derfor rimeligt, at vi på den tid venter et eller andet uhyggeligt besøg."

"De spøger," sagde oberstinden, "De spøger, Dagobert! End ikke det tør jeg indrømme Dem, at dén barnagtige gysen, vi ofte overfaldes af; ganske ubetinget skulle være grundet i vor natur; snarere tilregner jeg den de ammestueeventyr og gale spøgelseshistorier, hvormed vore plejersker har overvældet os fra vor tidligste barndom."

"Nej," råbte Dagobert levende, "nej, min nådige frue! Aldrig ville de eventyr, der dog var os som børn de allerkæreste, genlyde så dybt og evigt i vor sjæl, hvis ikke de gentonende strenge lå i vort eget indre. Intet kan bortnægte den hemmelighedsfulde åndeverden, som omgiver os, og som ofte åbenbarer sig for os i sælsomme lyde, ja vidunderlige visioner. Frygtens, forfærdelsens gysen kan kun hidrøre fra den jordiske organismes trang. Det er den fængslede ånds ve, som udtaler sig i den."

"De er," sagde oberstinden, "en åndeseer, ligesom alle mennesker med en opvakt fantasi. Men, om jeg nu også går ind i Deres ideer, og virkelig tror, at det er en ubekendt åndeverden

tilladt at åbenbare sig for os i hørlige toner, ja i visioner, så indser jeg dog ikke, hvorfor naturen skulle have stillet vasallerne af det hemmelighedsfulde rige så fjendtligt over for os, at de kun er i stand til at bringe gysen og ødelæggende forfærdelse over os."

"Måske," vedblev Dagobert, "måske ligger der en straf i det af hin moder, hvis pleje og opdragelse vi vanartede børn unddrog os. Jeg mener, at i den gyldne tid, da vor slægt endnu levede i den inderligste samklang med den hele natur, da forstyrrede ingen gysen, ingen forfærdelse og, netop fordi der i hele tilværelsens dybeste greb og saligste harmoni ikke gives nogen fjende, som kunne bringe sligt over os. Jeg talte om sælsomme åndestemmer, men hvoraf kommer det da, at alle naturlyde, hvis oprindelse vi nøje ved at angive, toner for os lig en sønderrivende jammer og opfylder vort bryst med den dybeste forfærdelse? – Den mærkværdigste af disse naturtoner er luftmusikken eller den såkaldte djævlerøst på Ceylon og i de nærliggende lande, som Schubert taler om i sine "*Ansichten von der Nachtseite der Naturwissenschaft*". Denne naturstemme lader sig høre i stille klare nætter, lig tonerne af en dybt klagende menneskerøst, snart ligesom svævende hid fra det vide, vide fjerne, snart lydende ganske i nærheden. Den har en så dyb virkning på det menneskelige gemyt, at de roligste, forstandigste iagttagere ikke kunne undlade at dele den selvsamme dybeste forfærdelse."

"Således er det," afbrød her Morits sin ven, "således er det virkelig. Jeg har vel aldrig været på Ceylon eller de omkringliggende lande, men dog har jeg hørt denne

forfærdelige naturlyd, og ikke jeg alene. Enhver, der hørte den, følte virkningen, ligesom Dagobert har beskrevet den."

"Således vil du," svarede Dagobert, "ret kunne glæde mig og bedst overbevise fru oberstinden, når du fortæller, hvorledes dette tildrog sig"

"De ved," begyndte Morits, "at jeg fægtede i Spanien under Wellington imod de franske. Med en afdeling spansk og engelsk kavaleri bivuakerede jeg før slaget ved Victoria om natten på åben mark. Jeg var, dødeligt udmattet af marchen dagen i forvejen, sovet hårdt ind, da blev jeg vakt af en skærende jammerlyd. Jeg fo'r op, jeg troede ikke andet, end at tæt ved mig en såret havde lejret sig, hvis dødssuk jeg hørte; men mine kammerater snorkede alle omkring mig og jeg hørte intet videre. Morgenrødens første stråler brød gennem det tykke mørke; jeg stod op og gik, mellem de sovende, videre frem, i den hensigt måske at finde den sårede eller døende. Det var en stille nat; kun sagte, sagte begyndte morgenvinden at rejse sig og ryste løvet. Da gik der anden gang en lang klagelyd gennem luften, og den tabte sig hult i det fjerne. Det var, som om de ihjelslagnes ånder svang sig i vejret fra valpladserne og udstødte deres skrækkelige veråb gennem himmelens vide rum. Mit bryst bævede; jeg blev grebet af en dyb, unævnelig gysen. Hvad var al jammer, jeg nogensinde havde hørt lyde fra en menneskelig strube imod denne hjertesønderslidende lyd! Mine kammerater muntrede sig nu op af søvnen. For tredje gang opfyldte jammerlyden endnu stærkere og græsseligere luften. Vi forstenedes i dyb forfærdelse; selv hestene blev urolige og fnøs og stampede i jorden. Flere af spanierne sank ned på knæ og bad højt. En engelsk officer forsikrede, at han

allerede oftere havde bemærket dette fænomen, som skabtes i atmosfæren og var af elektrisk oprindelse, i sydlige egne og at det sandsynligvis ville drage en forandring af vejrliget efter sig. Spanierne, der var tilbøjelige til at tro på det vidunderlige, hørte overjordiske væseners vældige åndestemmer, som forud bebudede alt det uhyre, som nu ville tildrage sig. De fandt deres tro stadfæstet, da den følgende dag slaget tordnede frem med alle dets rædsler."

"Behøver vi," sagde Dagobert, "behøver vi da at gå til Ceylon, eller til Spanien, for at høre naturens vidunderlige klagetoner? Kan ikke stormvindens hule hylen, de nedstyrtende hagls raslen, vejrhanernes piben og stønnen, ikke lige så godt som denne tone opfylde os med en dyb gysen? – Ej! vi behøver jo blot at låne gunstigt øre til den afsindige musik, som hundrede afskyelige stemmer orgler her i kaminen, eller lad os kun lytte et øjeblik på den spøgelsesagtige sang, som temaskinen just nu begynder!"

"O herligt!" råbte oberstinden, "ganske fortræffeligt! Endogså i temaskinen indeslutter vor Dagobert ånder, som skal åbenbare sig for os i gyselige klagelyde!"

"Så ganske uret," tog Angelika ordet, "så ganske uret, kære moder, har vor ven dog ikke! Den vidunderlige piben, knalden og hvislen i kaminen kan virkelig opvække gysen hos mig, og den sang, temaskinen afsynger der så dybt-klagende, er så spøgelsesagtig for mig, at jeg straks vil slukke lampen, for at den hurtigt kan få ende."

Angelika rejste sig, tørklædet faldt hende af hånden. Morits bukkede sig hurtigt og leverede det tilbage til frøkenen. Hun lod sit sjælfulde blik hvile på ham, han tog hendes hånd og

trykkede den med inderlighed til sine læber. I samme øjeblik skælvede Marguerite, ligesom berørt af et elektrisk slag, heftigt sammen, og lod det glas med punch, hun netop havde fyldt for at række Dagobert, falde på gulvet, så at det klirrende sprang i tusinde stykker. Med en høj hulken kastede hun sig ned for oberstinden, kaldte sig selv for en dum, ubehændig tingest, og bad hende om tilladelse til at måtte forlade salen og gå ind i sit værelse. Alt det, som nys var fortalt, havde, uagtet hun på ingen måde havde forstået det fuldkomment, opvakt en indre gysen hos hende; hendes angst, her i nærheden af kaminen, var ubeskrivelig, hun følte sig syg, hun ville gå til sengs – og ved disse ord kyssede hun oberstindens hænder og vædede dem med de hede tårer, som styrtede ud af hendes øjne. -

Dagobert følte det pinlige i hele optrinnet og nødvendigheden af at give sagen et andet sving. Også han kastede sig, med komisk patos, for oberstindens fødder og bønfaldt denne med den mest grædefærdige stemme, som var ham mulig, om nåde for forbrydersken, der havde fordristet sig til at spilde den kosteligste drik, som nogen sinde havde vædet en advokats tunge og opvarmet hans kuldskære hjerte. -Hvad punchepletten på gulvet angik, så svor han, at han morgenen efter ville lade sig skrue voksbørster under fødderne og en hel time glide op og ned ad salen i de guddommeligste ture, som nogensinde var opstået i en hofdansemesters hoved og ben.

Oberstinden, som først meget alvorligt havde set på Marguerite, blev igen oprømt ved Dagoberts snilde færd. Hun rakte dem smilende hver en hånd og sagde: "Rejs jer op og tør jeres tårer! I har fundet nåde for min strenge domstol. – Du, Marguerite, har alene din kloge sagfører og hans heroiske

opofrelse i henseende til pletten på gulvet at takke for, at jeg ikke vil pålægge din uhyre forbrydelse nogen svær straf. Men fuldstændig kan jeg ikke fritage dig. Jeg befaler derfor, at du, uden at tænke på nogen sygdom, smukt skal blive her i salen, skænke flittigere punch for vore gæster end hidtil, men frem for alt, at du, til tegn på den inderligste taknemmelighed, give din frelser et kys i salær!"

"Og således forbliver dyden aldrig ubelønnet," deklamerede Dagobert, idet han greb Marguerites hånd. "Vil De nu," sagde han, "tro, at der endnu gives heroiske juridiske konsulenter på jorden, som uden noget hensyn glade opofrer sig for uskyld og ret! – Dog, lader os nu give efter for vor strenge dommer, og fuldbyrde dommen, hvorfra ingen appel er mulig!"

Med disse ord trykkede han et flygtigt kys på Marguerites læber og førte hende meget højtideligt tilbage på den plads, hun før havde indtaget. Marguerite, som var blodrød, lo højt, mens de klare tårer endnu stod hende i øjnene. "Jeg dåre," sagde hun på fransk, "må jeg ikke gøre alt, hvad fru oberstinden befaler? Nu skal jeg være rolig; jeg skal skænke punch og høre tale om spøgelser, uden at blive bange."

"Bravo!" tog Dagobert ordet, "bravo, min engel! Min heroisme har begejstret dig, og dine hulde læbers sødme har igen begejstret mig – min fantasi hæver sig på friske vinger og jeg føler mig oplagt til at forelægge det gyseligste af hint *regno di pianto* til vor fælles underholdning."

"Jeg tænkte," sagde oberstinden, "jeg tænkte, det var bedst nu at tie med det fatale, uhyggelige tøj."

"Jeg beder," faldt Angelika hende i talen, "jeg beder dig, kære moder, lad vor ven Dagobert have sin vilje. Jeg vil gerne tilstå, at

jeg er ret barnagtig og at jeg intet hellere gider høre end smukke spøgelseshistorier, som ret kan isne gennem alle lemmer."

"O hvor det glæder mig," råbte Dagobert, "hvor det glæder mig! Intet er elskværdigere hos unge piget end når de holder ret inderligt af at gyse, og jeg ville for alting i verden ikke gifte mig med et fruentimmer, som ikke var ret dygtigt bange for spøgelser."

"Du påstod," sagde Morits, "du påstod før, kære Dagobert, at man vel måtte vogte sig for hver drømmeagtig gysen, som det første anfald af frygten for genfærd, og du skylder os endnu en nærmere forklaring, hvorfor?"

"Det bliver," svarede Dagobert, "når blot omstændighederne er tilsvarende, aldrig ved den behagelige, drømmeagtige gysen, som det første anfald fremfører. Efter den følger snart dødsangst, hårene rejser sig på hovedet af forfærdelse og således synes den behagelige følelse kun at være den lokkemad, hvormed den rædsomme åndeverden fanger os. Vi talte først om de for os uforklarlige naturtoner og deres græsselige virkning på vore sanser. Men undertiden hører vi endnu mere sælsomme lyd, hvis årsag er os aldeles uudforskelig og som opvækker en dyb rædsel hos os. Alle dæmpende tanker, at et eller andet skjult dyr, at trækvind eller hvad andet ellers kunne frembringe denne tone på en ganske naturlig måde, hjælper aldeles ikke. Enhver har sikkert erfaret, at om natten den mindste larm, som gentages med afmålte mellemrum, forjager al søvn, og rejser og forøger den indvortes angst indtil en forvildelse af alle sanser. – For nogen tid siden stod jeg på en rejse af i en gæstgivergård, hvor værten gav mig et hvidt, venligt

værelse. Midt om natten vågnede jeg pludselig op af min søvn. Månen kastede sine klare stråler gennem de utildækkede ruder, så at jeg tydeligt kunne skelne alle møbler, ja endog den mindste genstand i værelset. Da hørte jeg en lyd, som om en regndråbe faldt ned i et metalbækken. Jeg lyttede. Med afmålte mellemrum kom lyden igen. Min hund, som havde lejret sig under sengen, krøb frem, og snusede pibende og stønnende omkring i værelset og kradsede snart på væggene, snart på gulvet. Jeg følte, hvorledes isstrømme fo'r gennem mig, hvorledes de kolde sveddråber perlede frem på min pande. Dog, idet jeg med magt tog mod til mig, råbte jeg først højt, sprang ud af sengen og gik midt ud i værelset. Da faldt dråben tæt foran mig, ja ligesom igennem mit inderste, ned i metallet, som drønede med en skærende lyd. Overmandet af den dybeste forfærdelse tumlede jeg til sengen og skjulte mig halvt afmægtig under tæppet. Da var det ligesom om den stadig endnu med afmålte mellemrum tilbagevendende tone svævede sagtere og stadig sagtere genlydende bort i luften. Jeg faldt i en hård søvn, hvoraf jeg først vågnede ved højlys morgen. Hunden havde klynget sig tæt til mig og sprang først, da jeg rejste mig, lystigt bjæffende ned af sengen, som om også nu først al angst var betaget den. Der faldt mig den tanke ind, at den ganske naturlige årsag til hin vidunderlige klang måske kun kunne være forblevet skjult for mig, og jeg fortalte værten mit vigtige eventyr, hvis rædsel jeg følte gennem alle lemmer. Han ville, mente jeg, sikkert kunne forklare mig alt, og havde gjort uret i, ikke at forberede mig på det. Værten blegnede og bad mig for Himlens skyld, dog ikke at fortælle nogen, hvad der var hændet i dette værelse, da han ellers stod i fare for at miste sin næring.

Flere rejsende, fortalte han, havde allerede før klaget over den lyd, som de havde hørt i måneklare nætter. Han havde undersøgt alting på det nøjagtigste, ja selv ladet gulvet optage i dette og de tilstødende værelser, ligesom også omhyggeligt efterforsket i nabolaget, uden det allerringeste at komme på sporet af årsagen til den gyselige lyd. Allerede i næsten et år havde der været roligt, og han havde troet at være fri for det huslige spøgeri, der nu, som han måtte høre til sin store skræk, drev sit uhyggelige spil på ny. Under ingen betingelse ville han længere herberge nogen gæst i dette berygtede værelse!"

"Ak" sagde Angelika, idet hun rystede sig ligesom i feberkulde, "det et gyseligt, det er meget gyseligt! Nej, jeg ville vist dø, hvis noget sådant hændte mig. Det har vel tit hændt sig, at jeg pludselig er vågnet op af søvne og følt en ubeskrivelig indvortes angst som om jeg havde erfaret noget forfærdeligt. Og dog havde jeg end ikke den mindste anelse om det, ja ikke engang erindringen om en eller anden frygtelig drøm; snarere var det mig som om jeg vågnede af en fuldkommen bevidstløs, døden lignende tilstand."

"Dette fænomen kender jeg godt," vedblev Dagobert. "Måske tyder netop det på magten af fremmede psykiske påvirkninger, som vi uden vilkårlighed må overgive os til; ligesom søvngængeren aldeles ikke erindrer sig om sin somnambule tilstand og det, der har tildraget sig med hende i den, således kan måske den skrækkelige angst, hvis årsag forbliver skjult for os, være ekkoet af et eller andet mægtigt trylleri, som udrev os fra os selv." – -

"Jeg erindrer mig," sagde Angelika, "endnu meget levende, hvorledes jeg, det kan være omtrent fire år siden, natten før mit

fjortende års fødselsdag, vågnede i en sådan tilstand, hvis gysen betog mig i flere dage derefter. Men forgæves kæmpede jeg for at erindre mig den drøm, der således havde forfærdet mig. Jeg er mig tydeligt bevidst, at jeg netop også i drømme har fortalt denne skrækkelige drøm til denne eller hin, men frem for alle til min gode moder; men kun, at jeg havde fortalt drømmen, uden at kunne erindre mig dens indhold, huskede jeg ved min opvågnelse."

"Dette forunderlige psykiske fænomen," svarede Dagobert, "hænger nøje sammen med det magnetiske princip."

"Det bliver da," råbte oberstinden, "bestandig galere og galere med vor samtale; vi taber os i ting, som selve tanken om er mig utålelig. Jeg opfordrer Dem, Morits, til straks at fortælle noget ret lystigt, galt tøj, på det at vi bare én gang kan få ende på de rædsomme spøgelseshistorier."

"Hvor gerne," sagde Morits, "vil jeg føje mig efter Deres begæring, når De vil tillade mig, blot endnu at fortælle en eneste gyselig begivenhed, som allerede længe har svævet mig på læberne. Den opfylder i dette øjeblik så ganske og aldeles mit indre, at det ville være forgæves møje, at tale om andet, allermindst om lystige ting."

"Nå, så let De da Deres sjæl," svarede oberstinden, "fra alt det gyselige, den nu engang er belæsset med, Min mand må snart komme hjem, og da vil jeg i sandhed ret gerne endnu engang gennemkæmpe en fægtning med Dem, eller høre ham tale med en elskers entusiasme om smukke heste, for blot at komme ud af den spænding, hvori det spøgelsesagtige tøjeri, som jeg ikke vil benægte, har hensat mig."

"I det sidste felttog," begyndte Morits, "gjorde jeg bekendtskab med en russisk oberstløjtnant livlænder af fødsel og næppe 30 år gammel, hvilket, da tilfældet ville, at vi i længere tid stod forenede over for fjenden, snart blev til det inderligste venskab. Bogislav, således var oberstløjtnantens fornavn, havde alle egenskaber til overalt at erhverve sig den højeste agtelse, den inderligste kærlighed. Han besad en høj, ædel figur, et åndrigt, mandig-skønt ansigt, en sjælden dannelse, han var godmodigheden selv og desuden tapper som en løve. Han kunne udmærket være meget oprømt ved flasken, men ofte overmandedes han pludselig af tanken om noget forfærdeligt, som måtte have mødt ham, og som havde efterladt sig sporene af den dybeste sorg på hans pande. Han blev da stille, forlod selskabet og strejfede ensom rundt. I felten plejede han om natten rastløs at ride fra forpost til forpost; kun efter de mest udmattende anstrengelser overlod han sig til søvnen. Læg endnu hertil, at han uden trængende nød udsatte sig for den mest truende fare, og syntes på valpladsen at søge døden, som undgik ham, da i det hårdeste håndgemæng ingen kugle, intet sabelbug traf ham, så var det vel vist, at et eller andet uerstatteligt tab, ja vel endogså en rask dåd havde forstyrret hans livsheld. – Vi tog på fransk område et befæstet slot med storm, og dvælede et par dage for at unde de udmattede tropper nogen hvile. De værelser, hvori Bogislav havde indkvarteret sig, lå kun et par skridt fra mine. Om natten blev jeg vækket af en sagte banken på min stuedør. Jeg spurgte; man råbte mit navn; jeg genkendte Bogislavs røst, stod op og åbnede døren. Der stod Bogislav foran mig i nattøj, med lysestagen med et brændende vokslys i hånden, forvandlet – bleg som

døden – bævende over sit hele legeme – ikke i stand til at frembringe et ord! – – For Himlens skyld! Hvad er der sket? Hvad fattes dig, min dyrebareste Bogislav! således skreg jeg og førte den afmægtige hen til en lænestol, skænkede ham to-tre glas af den stærke vin, som netop stod på bordet, holdt hans hånd fast i min og talte så trøstende ord som det var mig muligt, uden at vide årsagen til hans forfærdelige tilstand. – Bogislav kom efterhånden til sig selv igen, sukkede dybt og begyndte med sagte, hul stemme: "Nej! – nej! – jeg bliver afsindig, hvis ikke døden griber mig – o hvor længselsfuldt kaster jeg mig ikke i dens arme! – – til dig, min dyrebare Morits, vil jeg betro min skrækkelige hemmelighed. – Jeg har allerede sagt dig, at jeg for flere år siden befandt mig i Neapel. Der så jeg datteren af et af de mest ansete huse, og jeg blev henrevet af en glødende kærlighed. Den hulde engel overgav sig ganske til mig, og begunstiget af forældrene blev den pagt sluttet, af hvilken jeg håbede al Himlens salighed. Allerede var bryllupsdagen bestemt; da kom en siciliansk greve, og trængte sig imellem os, med ivrige bestræbelser for at vinde min brud. Jeg drog ham til regnskab, han forhånede mig. Vi sloges, jeg stødte ham kården igennem livet. Nu ilede jeg til min brud. Jeg fandt hende badet i tårer, hun forbandede mig som sin elskers morder, stødte mig fra sig med alle tegn på afsky, skreg højt i vejret i trøstesløs jammer og sank afmægtig til jorden, ligesom berørt af en giftig skorpion, da jeg greb hendes hånd! – Hvem kan skildre min forfærdelse! For forældrene var deres datters sindsforandring uforklarlig. Hun havde aldrig lånt øre til grevens kærlighed. Faderen skjulte mig i sit palads og drog med ædelmodig iver omsorg for, at jeg uopdaget kunne forlade

Neapel. Pisket af alle furier flygtede jeg uafbrudt indtil jeg kom til Petersborg. – Det er ikke min elskedes utroskab, nej! en frygtelig hemmelighed er det, som ødelægger mit liv! Fra hin ulykkelige dag i Neapel forfølger Helvedes rædsel og forfærdelse mig! – Tit om dagen, dog oftest om natten, hører jeg, snart langt borte fra, snart tæt ved mig, en dyb dødsstønnen. Det er den dræbte greves røst, som gennembæver mit inderste med en isnende gysen; gennem kanonernes stærkeste torden, gennem bataljonernes knaldende musketild, hører jeg tæt for mine øren den græsselige jammertone, og afsindighedens hele raseri og fortvivlelse vågner i min barm! – Netop denne nat" – Bogislav standsede og jeg blev, ligesom han, grebet af forfærdelse, for en lang vedblivende, hjertesønderslidende jammerlyd lod sig høre, ligesom op fra gangen. Derpå var det, som om nogen rallende og stønnende med møje rejste sig op fra gulvet og nærmede sig med tunge, usikre trin. Da rejste Bogislav sig pludselig, besjælet af al kraft, op fra lænestolen, og råbte, med vildt glødende blik og tordnende stemme: "Lad dig se for mig, fordømte! hvis du er i stand til det – jeg trodser dig og alle de Helvedes ånder, som står til din tjeneste!" – Nu skete der et vældigt slag -"

Morits forstummede pludselig; for i samme øjeblik sprang døren til salen op med et drønende bulder.

Der trådte en mand ind i værelset, sortklædt fra top til tå, bleg af udseende, med alvorligt, fast blik. Han nærmede sig til oberstinden med den fornemme verdens ædleste anstand og bad hende i sirlige udtryk om tilgivelse for, at han, omendskønt han var indbudt til at komme tidligere, kom så silde; et besøg,

han ikke havde kunnet undslå sig for, havde imod hans vilje opholdt ham.

Oberstinden, som ikke var i stand til at komme sig af den pludselige skræk, stammede nogle uforståelige ord, som omtrent skulle betyde; at den fremmede kunne tage plads. Han rykkede en stol hen tæt ved siden af oberstinden, lige overfor Angelika, satte sig, og lod sit blik gennemløbe kredsen. Alle var som forstenede; ingen var i stand til at frembringe et ord. Da begyndte den fremmede: han var dobbelt at undskylde, dels fordi han var kommet så sent og dels fordi han var trådt ind med så megen larm. Men heller ikke det sidste var hans skyld, da ikke han, men tjeneren, som han havde truffet i forsalen, havde stødt døren så heftigt op. Oberstinden, som med møje bekæmpede den uhyggelige følelse, hun var grebet af, spurgte, hvem hun havde den fornøjelse at se hos sig. Den fremmede lod ikke til at høre spørgsmålet, idet han så på Marguerite, der, pludselig forandret i sit væsen, lo højt, hoppede hen til den fremmede og under vedvarende latter fortalte på fransk, at man just havde moret sig med de kosteligste spøgelseshistorier, og at netop et slemt genfærd skulle lade sig se på hr. ritmesterens befaling, da han, den fremmede, trådte ind. Oberstinden, som nu følte det usømmelige i at spørge den fremmede, der havde præsenteret sig som indbuden, om stand og navn, gentog ikke sit spørgsmål, og dadlede ikke heller Marguerite for en adfærd, som næsten sårede velanstændigheden. Den fremmede gjorde en ende på Marguerites sladder, idet han henvendte sig til oberstinden og derpå til de øvrige og begyndte at tale om en ligegyldig begivenhed, som netop havde tildraget sig på stedet.

Oberstinden svarede; Dagobert forsøgte at blande sig i samtalen, som endelig møjsommeligt slæbte sig frem i enkelte afbrudte sætninger. Og ind imellem trillede Marguerite nogle kupletter af franske chansons og figurerede, som om hun ville huske på de nyeste ture af en gavotte, mens de andre ikke var i stand til at bevæge sig. Enhver følte sit bryst indsnævret, på enhver virkede den fremmedes nærværelse som et trykkende uvejrs kvalme, og ordet døde enhver på læberne, når han så på den rædsomme gæsts dødblege ansigt. Og dog havde denne aldeles intet usædvanligt i sine gebærder, snarere viste hans hele adfærd den velerfarne dannede verdensmand. Den fremmede, skarpe accent, med hvilken han talte tysk og fransk, lod med rette slutte, at han hverken kunne være tysker eller franskmand.

Glad åndede oberstinden lettet op, da man endelig hørte ryttere holde uden for huset og oberstens stemme lod sig høre.

Straks derefter trådte obersten ind i salen. Så snart han fik øje på den fremmede, ilede han hen til ham og råbte: "Hjertelig velkommen i mit hus, kære greve! – På det hjerteligste velkommen!" og, idet han vendte sig til oberstinden: "Grev S., en dyrebar, trofast ven, som jeg har erhvervet mig i det dybe nord og genfandt i syden."

Oberstinden, som først nu var betaget al frygt, forsikrede greven med et venligt smil, at han kun havde at bebrejde hendes mand, der havde undladt at forberede hende på hans besøg, hvis han måske var blevet modtaget noget sælsomt og ikke på den måde, som den fortrolige ven kunde vente sig det. Derpå fortalte hun obersten, hvorledes talen den hele aften igennem ikke havde drejet sig om andet end om spøgeri og

uhyggelige væsener, hvordan Morits havde fortalt en gyselig historie, der havde tildraget sig med ham og en af hans venner, og hvorledes netop i det øjeblik, da Morits havde sagt: nu kom der et forfærdeligt slag, salsdøren var sprungen op og greven trådt ind.

"Allerkæreste!" råbte obersten med høj latter, "allerkæreste; man har holdt Dem, kære greve, for et spøgelse! Det forekommer mig virkelig også, som om min Angelika endnu bærer nogle spor af skræk i ansigtet, som om ritmesteren endnu ikke ganske er kommet sig efter sin gyselige historie, ja som om endog Dagobert har tabt sin munterhed. Sig mig, greve, er det dog ikke splittergalt at holde *Dem* for en nattevandrer eller et genfærd?"

"Skulle jeg," svarede greven med et sælsomt smil, "skulle jeg måske have noget spøgelsesagtigt ved mig? – Man taler jo nu meget om mennesker, som er i stand til at indvirke på andre formedelst et særegent psykisk trylleri, så at de skulle blive ganske uhyggelige til mode! Måske er jeg også et sådant trylleri mægtig."

"De spøger, kære greve!" tog oberstinden ordet, "men sandt er det rigtignok, at man nu igen gør jagt på de vidunderligste hemmeligheder."

"Ligesom man," svarede greven, "overhovedet igen lider af den sygelighed, ammestueeventyr og forunderlige indbildninger fører med sig. Gid dog enhver ville vogte sig for denne besynderlige epidemi. Men jeg afbrød hr. ritmesteren i det mest spændende øjeblik af hans fortælling og jeg tør bede ham at blive ved, da sikkert ingen af hans tilhørere gerne ville savne slutningen og opløsningen af det hele."

For ritmesteren var den fremmede greve ikke alene uhyggelig, men ret i hans inderste hjerte modbydelig. Han fandt desuden noget forhånende i hans ord, især, da han smilede ret ondskabsfuldt ved dem, og han svarede med et flammende blik og en skarp tone, at han måtte befrygte, ved sit ammestueeventyr at forstyrre den munterhed, greven havde bragt i den så mørkt stemte kreds; han ville derfor hellere tie.

Greven lod ikke til synderligt at agte på ritmesterens ord. Idet han legede med gulddåsen, som han havde taget i hånden, vendte han sig om til oberstinden, med det spørgsmål, om den muntre dame ikke var fransk af fødsel?

Han mente Marguerite, som endnu stadig hoppede trallende omkring i salen. Obersten trådte hen til hende og spurgte halvhøjt, om hun var gået fra forstanden? Marguerite listede sig forskrækket hen til tebordet og satte sig stille ned ved det.

Greven tog nu ordet og fortalte på en elskværdig måde om et og andet, som nylig havde tildraget sig. Dagobert var næppe i stand til at frembringe et ord. Morits stod, blussende over hele ansigtet, og ventede ligesom signal til angreb. Angelika syntes ganske fordybet i det kvindelige arbejde, hun havde begyndt på; hun løftede ikke øjnene i vejret.

Man skiltes fra hinanden, ganske mismodige.

"Du er et lykkeligt menneske!" råbte Dagobert, da han befandt sig alene med Morits, "tvivl ikke længere om, at Angelika elsker dig inderligt! Jeg har i dag læst dybt i hendes blik, at hun lever ganske i kærlighed for dig. Men den Onde er altid virksom og sår sit giftige ukrudt blandt den skøntblomstrende hvede. Marguerite er opflammet af en afsindig lidenskab; hun elsker dig med al den smerte, som er i

stand til at sønderslide et vellystigt gemyt. Hendes vanvittige adfærd i dag var det ubetvingelige udbrud af den mest rasende skinsyge. Da Angelika tabte sit tørklæde, da du rakte hende det, da du kyssede hendes hånd, bemægtigede Helvedes furier sig den arme Marguerite og det er du selv skyld i. Du har før med alt muligt galanteri beskæftiget dig med den skønne *françoise*; jeg ved, at du altid kun mente Angelika, at alle de hyldinger, du ødslede på Marguerite kun gjaldt hende, men de falsk rettede lynstråler traf og antændte. Nu er ulykken der og jeg ved i sandhed ikke, hvorledes sagen skal ende, uden en skrækkelig tumult og et græsseligt virvar!"

"Gå din vej," svarede ritmesteren, "gå din vej med din Marguerite! Elsker Angelika mig virkelig – ak – og tvivler jeg ikke om det endnu – så er jeg lykkelig og salig, og bryder mig ikke om alle Margueriter i verden med al deres galskab! Men en anden frygt har påtrængt sig mig – denne fremmede uhyggelige greve, der trådte ind som en mørk hemmelighed, der forstyrrede os alle: synes ikke han at stille sig ret fjendtlig imellem os? Det er mig, som om en erindring fra den dybeste baggrund, næsten kunne jeg sige en drøm, trådte frem, der fremstiller mig denne greve under gyselige omstændigheder, det er mig som om der hvor han vender sig hen, et eller andet forfærdeligt uheld, fremmanet af ham, tilintetgørende måtte lyne frem fra nattens mørke. Bemærkede du, hvor tit hans blik hvilede på Angelika, hvorledes da en flygtig rødme farvede hans blege kinder og hurtigt forsvandt igen? Det er min kærlighed, dette uhyre har lagt an på; derfor klang de ord, han henvendte til mig, så hånende; men jeg træder ham imod på liv eller død!"

Dagobert kaldte greven en spøgelsesagtig patron, som man imidlertid måtte træde kækt under øjnene; men måske stak der også, mente han, meget mindre derunder, end man troede, og den hele uhyggelige følelse var kun at tilskrive den særegne spænding, hvori man befandt sig, da greven trådte ind.

"Lad os," sluttede Dagobert, "træde dette ødelæggende væsen i møde med roligt sind, med uforanderlig tillid til livet. Ingen mørk magt vil bøje det hoved, som hæver sig kraftigt og med frejdigt mod i vejret."

Længere tid var forløbet. Greven havde, idet han stadig oftere og oftere besøgte oberstindens hus, næsten gjort sig uundværlig. Man var enig i, at bebrejdelsen for en uhyggelig adfærd faldt tilbage på dem, der havde gjort ham denne bebrejdelse.

"Kunne," sagde oberstinden, "greven ikke med rette kalde os selv, med vore blege ansigter, med vor sælsomme adfærd, spøgelsesagtige?"

Greven udviklede i enhver samtale en skat af de righoldigste kundskaber, og, talte han ganske vist som italiener af fødsel, i en fremmed accent, så var han dog det mest øvede foredrag fuldkommen mægtig. Hans fortællinger henrev uimodståeligt med en levende ild, så at selv Morits og Dagobert, så fjendtligt de også var sindet imod den fremmede, forglemte alt had, når han talte og der over hans blege, men skønt dannede, udtryksfulde ansigt, stod et indtagende smil, og hang lige som Angelika og lige som alle de øvrige, ved de ord, som flød fra hans læber.

Oberstens venskab med greven var opstået på en måde, der fremstillede denne som den mest ædelmodige mand. I norden førte tilfældet begge sammen og her hjalp greven obersten på den mest uegennyttige måde ud af en forlegenhed, som, hvad hans gods og formue, ja hvad hans ære og rygte angik, ville kunne have haft de fortrædeligste følger for ham. Obersten, som dybt følte, hvad han havde greven at takke for, var ham fra dette øjeblik af hengiven med liv og sjæl.

"Det er," sagde obersten en dag til oberstinden, da de netop befandt sig alene sammen, "det er nu på tiden at jeg siger dig, hvilket vigtigere formål, grevens nærværelse har. Du ved, at vi, greven og jeg, i P., hvor jeg opholdt mig for fire år siden, bestandig sluttede os tættere og tættere til hinanden, således at vi til sidst boede sammen i værelser, som stødte op til hinanden. Da hændte det sig, at greven engang besøgte mig en morgen tidlig og på mit skrivebord fik øje på det lille miniaturportræt af Angelika, som jeg havde taget med. Idet han nærmere betragtede det, kom han, på en sælsom måde, ud af al fatning. Ikke i stand til at svare mig, stirrede han på det, han kunne ikke mere vende sine øjne fra det, han udråbte begejstret, at han aldrig havde set en skønnere, herligere kvinde, at han aldrig før havde følt, hvad kærlighed var, som først nu var flammet op dybt i hans hjerte i lys lue. Jeg spøgte med billedets vidunderlige virkning, jeg kaldte greven en ny Calaf og ønskede ham tillykke med, at min gode Angelika i det mindste ikke var nogen Turandot. Endelig gav jeg ham tydeligt at forstå, at denne romantiske måde: så pludselig at forelske sig i et portræt, var mig lidt forunderlig i hans alder, da han, omendskønt just ikke så meget til års, dog ikke længere kunne

kaldes nogen yngling. Men nu svor han med heftighed, ja med alle tegn på det lidenskabelige raseri, som er hans nation egen, at han elskede Angelika uudsigelig højt og at jeg, hvis han ikke skulle nedstyrte i den dybeste afgrund af fortvivlelse, måtte tillade ham, at søge at vinde Angelikas kærlighed og anholde om hendes hånd. Derfor er nu greven kommet hertil og i vort hus. Han tror at være vis på Angelikas tilbøjelighed og har i går formelt anholdt hos mig om hendes hånd. Hvad mener du om dette?"

Oberstinden vidste selv ikke, hvorfor oberstens sidste ord gennembævede hende med en pludselig skræk. "For Himlens skyld," råbte hun, "den fremmede greve skulle have vor Angelika?"

"Fremmede," svarede obersten med rynket pande, "den mand *fremmed*, som jeg har at takke for ære, frihed, ja måske selv for mit liv? – Jeg tilstår, at han i sin høje mandige alder måske, med hensyn til årene, ikke aldeles passer for vor purunge datter, men han er et ædelt menneske, og desuden rig, meget rig -"

"Og uden at spørge Angelika?" faldt oberstinden ham i talen, "som måske slet ikke nærer den tilbøjelighed for ham, som han i sin forlibte dårskab indbilder sig."

"Har jeg," råbte obersten, idet han sprang op af stolen og med glødende blik stillede sig lige over for oberstinden, "har jeg nogen sinde givet dig anledning til at tro, at jeg som en tyrannisk fader kunne koble mit barn bort på en så skammelig måde? Men bliv mig fra livet med Deres romanagtige følsomhed! Det er slet ikke noget så ganske overordentligt, som forudsætter tusinde fantastiske ting, når et par gifter sig! Angelika er lutter øre, når greven taler; hun ser på ham med den

venligste godhed, hun rødmer, når han trykker hendes hånd, som hun gerne lader hvile i hans, til sine læber. Således udtalte den tilbøjelighed sig hos pigen, som i virkeligheden gør en mand lykkelig. Der behøves ingen romantisk kærlighed, som ret ofte spøger forstyrrende rundt i jeres hjerner!"

"Jeg tror," tog oberstinden ordet, "at Angelikas hjerte ikke længere er så frit, at hun måske endnu selv vil vælge."

"Hvad?" råbte obersten ophidset og ville netop bryde løs, da i samme øjeblik døren gik op og Angelika trådte ind, med den sødeste uskyldigheds huldeste himmelsmil.

Obersten, fra hvem pludselig al harme og vrede veg, gik hen til hende, kyssede hende på panden, tog hendes hånd, førte hende hen til stolen, og satte sig fortroligt ved siden af det kære barn. Nu talte han om greven, roste hans ædle udseende, hans forstand og tænkemåde og spurgte derpå, om Angelika vel kunne lide ham? Angelika svarede: at greven vel i begyndelsen var forekommet hende ganske fremmed og uhyggelig, men at hun ganske havde overvundet denne følelse og nu så ham ret gerne.

"Nu!" råbte obersten fuld af glæde, "Himlen være takket, at det måtte føje sig således til trøst og held for mig! Grev S, den ædle mand, elsker dig, mit hulde barn, af sit inderste hjerte; han anholder om din hånd. Du vil ikke kunne nægte ham den -"

Men næppe havde obersten fremført disse ord, før Angelika ligesom afmægtig sank tilbage med et dybt suk. Oberstinden greb hende i sine arme, idet hun kastede et betydende blik hen på obersten, som forstummet stirrede på det dødblege barn.

Angelika kom til sig selv igen, en tårestrøm styrtede ud af hendes øjne; hun råbte med en hjertesønderslidende røst:

"Greven! Den skrækkelige greve! – Nej, nej! Aldrig"

Med al blidhed spurgte obersten en gang efter den anden, hvorfor da greven var hende så skrækkelig? Da tilstod Angelika, at i det samme øjeblik, da obersten havde sagt, at greven elskede hende, var lyslevende den frygtelige drøm trådt for hendes sjæl, som hun havde haft for fire år siden, natten før sin fjortende års fødselsdag og hvoraf hun var vågnet i forfærdelig dødsangst, uden dog i det ringeste at kunne erindre sig de billeder, den fremkaldte. "Det var mig," sagde Angelika, "som om jeg vandrede igennem en meget yndig have, hvori der stod fremmede buske og blomster. Pludselig stod jeg foran et vidunderligt træ, med spinkle blade og store, sælsomt duftende blomster, som næsten lignede hyldeblomster. Det raslede så behageligt med sine grene og tilvinkede mig ligesom for at indbyde mig til at træde ind under dets skygge. Uimodståeligt hendraget af en usynlig kraft, sank jeg ned på græsset under træet. Da var det, som om sælsomme klagelyde fo'r gennem luften og som vindpust berørte træet, hvorfra lange sukke steg op. Jeg blev grebet af en ubeskrivelig kval, en dyb medlidenhed rejste sig i mit bryst; selv vidste jeg ikke for hvem. Da fo'r pludselig en brændende stråle i mit hjerte, der ligesom sønderrev det! – Det skrig, jeg ville udstøde, kunne ikke løsrive sig fra det af navnløs kval betyngede bryst; det blev til et hult suk. Men den stråle, som havde gennemboret mit hjerte, var blikket af et menneskes øjne, som stirrede på mig fra den dunkle busk. På øjeblikket stod øjnene tæt foran mig, og jeg så en kridhvid hånd, som cirklede rundt omkring mig. Og cirklerne blev stadig snævrere og snævrere og omspændte mig med ildtråde, så at jeg til sidst hverken kunne røre eller bevæge

mig i det tætte væv. Og desuden var det, som om nu de forfærdelige øjnes frygtelige blik greb mit inderste væsen, og bemægtigede sig min hele tilværelse; den tanke, ved hvilken denne endnu kun hang, ligesom ved en svag tråd, var mig en martrende dødsangst. Træet bøjede sine blomster langt ned til mig, og ud af dem lød en ynglings kærlige røst: Angelika, jeg frelser dig! – Men – -"

Angelika blev afbrudt; man meldte ritmester v. P., som ville tale med obersten i forretningssager. I det øjeblik Angelika hørte ritmesterens navn nævne, råbte hun, idet tårerne på ny styrtede ud af hendes øjne, med den mest sønderslidende smerte, med en røst, som ellers kun udstønner fra det af den dybeste kærlighedskval sårede bryst: "Morits! – Ak, Morits!"

Ritmesteren havde hørt disse ord, idet han trådte ind. Han så Angelika, badet i tårer, strække armene ud imod ham. Ligesom ude af sig selv, stødte han hjelmen af hovedet, så at den faldt klirrende ned på gulvet, styrtede for Angelikas fødder, sluttede hende, da hun sank ned, overvældet af salighed og smerte, i sine arme, og trykkede hende med inderlighed op til sit bryst. Obersten betragtede gruppen, målløs af forbavselse. "Jeg har anet det," hviskede oberstinden sagte, "jeg har anet, at de elskede hinanden; men jeg vidste ikke et ord om det."

"Ritmester v. R," brød nu obersten ind med vrede, "hvad har De for med min datter?"

Morits, som hurtigt kom til sig selv igen, lagde den halvdøde Angelika blidt ned i lænestolen, tog derpå hjelmen op fra gulvet, trådte, blodrød over hele ansigtet og med nedslået blik, hen for obersten og forsikrede på ære, at han elskede Angelika ubeskriveligt og af sit inderste hjerte, men at indtil dette øjeblik

end ikke det ringeste ord, som lignede en tilståelse af hans følelser, var kommet over hans læber. Kun alt for meget havde han tvivlet om, at Angelika kunne besvare hans kærlighed. Først dette øjeblik, om hvis anledning han ingen anelse havde, havde åbnet ham en himmel fuld af salighed, og han håbede, ikke at blive stødt tilbage af den ædelmodigste mand, den ømmeste fader, når han bønfaldt ham om, at velsigne en forening, som den reneste, inderligste kærlighed havde sluttet.

Obersten målte ritmesteren og derefter Angelika med mørke blikke; derpå gik han, med armene over kors, tavs frem og tilbage i værelset, som en, der kæmper for at fatte en beslutning.

Han blev stående foran oberstinden, som havde taget Angelika i sine arme og talte trøstende med hende.

"Hvilken hentydning," sagde han med tilbageholdt vrede, "hvilken hentydning har din dumme drøm på greven?"

Så kastede Angelika sig for hans fødder, kyssede hans hænder, vædede dem med sine tårer og sagde med halvkvalt røst: "Ak min fader! min kæreste fader! disse forfærdelige øjne, som greb mit inderste, det var grevens øjne; hans rædsomme hånd var det, der omspandt mig med ildvævet! Men den trøstende ynglingestemme, som tilråbte mig fra det vidunderlige træs duftende blomster – det var Morits' – min Morits'!"

"*Din* Morits?" råbte obersten, idet han vendte sig rask om, så at Angelika nær var styrtet til jorden; derpå sagde han hult hen for sig: "Altså for barnagtige indbildninger, for en hemmelig kærlighedsforståelse skal faderens vise beslutning, en ædel mands kærlighed ofres!"

Ligesom før gik han nu tavs frem og tilbage i værelset. Endelig blev han stående foran Morits: "Ritmester v. R.! De ved, hvor højt jeg agter Dem, jeg havde ikke ønsket mig nogen kærere svigersøn end Dem, men jeg gav mit ord til grev v. S., som jeg er i så høj grad forbunden, som noget menneske kan være det andet. Dog, De må for alting ikke tro, at jeg vil spille den egensindige, tyranniske fader. Jeg iler hen til greven – jeg åbenbarer ham alt. Deres kærlighed vil koste mig end blodig kamp, måske livet, men lad så være – jeg overgiver mig! – vent blot på min tilbagekomst!"

Ritmesteren forsikrede med begejstring, at han hellere hundrede gange ville gå i døden, end tåle, at obersten udsatte sig endog for den ringeste fare. Uden at svare ham, ilede obersten bort.

Næppe havde obersten forladt værelset, før de elskende i den saligste henrykkelse styrtede i hinandens favn og tilsvor hinanden evig, ubrødelig troskab. Derpå forsikrede Angelika, at først i det øjeblik, da obersten havde gjort hende bekendt med grevens hensigter, havde hun følt dybt i sin sjæl, hvor uudsigeligt hun elskede Morits, og at hun hellere ville være i stand til at dø, end nogensinde at tilhøre nogen anden. Det havde været for hende, som om hun jo for længst vidste, at Morits også elskede hende lige så højt. Nu erindrede begge sig hvert øjeblik, hvori de gensidigt havde forrådt deres kærlighed og var henrykt ved tanken om det; de forglemte al oberstens modstand, al hans vrede og jublede som glade, salige børn. Oberstinden, som for længst havde bemærket den fremspirende kærlighed og af sit ganske hjerte billigede Angelikas tilbøjelighed, gav dybt rørt sit ord på, fra sin side at

opbyde alt for at formå obersten til at afstå fra en forbindelse, som hun afskyede, hun vidste ikke selv, hvorfor.

En time kunne næppe være forløbet, da døren åbnedes og grev S., til alles forbavselse, trådte ind. Efter ham fulgte obersten med nedslagent blik.

Greven nærmede sig til Angelika, greb hendes hånd, og så på hende med et bittert, smerteligt smil. Angelika bævede sammen og mumlede næppe hørligt, og nær ved en afmagt: "Ak! – disse øjne!"

"De blegner," begyndte nu greven, "blegner, min frøken! ligesom jeg, da jeg første gang trådte ind i denne kreds. Er jeg da virkelig et så gyseligt genfærd i Deres øjne? Nej, bliv ikke forfærdet Angelika! Frygt ikke en uskyldig mand, som elsker Dem med ynglingens fulde, ild og inderlighed, som ikke vidste, at De havde bortskænket Deres hjerte, og som var elendig nok til at anholde om Deres hånd. Nej! selv Deres faders ord giver mig ikke den ringeste ret til en salighed, som De kun formår at skænke mig. De er fri, min frøken! Selv synet af mig skal ikke mere erindre Dem om de mørke øjeblikke, jeg har beredt Dem. Snart, måske allerede i morgen, vender jeg tilbage til mit fædreland!"

"Morits! Min Morits!" råbte Angelika i den højeste saligheds jubel og kastede sig op til den elskedes bryst.

Det fo'r som en krampetrækning gennem alle grevens lemmer, hans øjne glødede med en usædvanlig ild, hans læber bævede, han udstødte en sagte uartikuleret lyd. Idet han hurtigt vendte sig til obersten, med et ligegyldigt spørgsmål lykkedes det ham at nedkæmpe sin opbrusende følelse.

Men obersten råbte den ene gang efter den anden: "Hvilken ædelmodighed! hvilken højhed! o, hvem lignes ved denne herlige mand! – Min ven for evigt!"

Derpå trykkede han ritmesteren, Angelika, oberstinden op til sit hjerte og forsikrede leende, at han ikke ville vide et ord mere om det fæle komplot, de nys havde smedet imod ham og at han i øvrigt nu håbede, at Angelika for fremtiden ikke ville lide mere ondt af spøgelsesagtige øjne.

Det var allerede blevet middag. Obersten indbød ritmesteren og greven til at spise hos sig. Han sendte bud til Dagobert, som snart indfandt sig, fuld af glæde og munterhed.

Da man ville sætte sig til bords, savnede man Marguerite. Det hed, at hun havde lukket sig inde i sit værelse og erklæret, at hun følte sig syg og ikke var i stand til at lade sig se i selskabet. "Jeg ved ikke," sagde oberstinden, "hvad der i nogen tid har fejlet Marguerite; hun er fuld af de egensindigste luner, hun græder og ler uden årsag, ja hun kan endog drive en gal, besynderlig indbildning ud i det utålelige."

"Din lykke," hviskede Dagobert ritmesteren sagte i øret, "din lykke vil dræbe Marguerite!"

"Du åndeseer!" svarede ritmesteren lige så sagte, "forstyr dog ikke min fred!"

Aldrig havde obersten været gladere, aldrig havde oberstinden, som vel mangen gang havde været bekymret for sit elskede barn og nu så sig fri for denne sorg, følt sig således i sit inderste hjerte lykkelig. Kom endnu hertil, at Dagobert kun åndede i lys munterhed, af greven, der forglemte det friske sårs smerte, lod fin vidt øvede ånd stråle frem med alt liv, så kunne

det ikke fejle, at alle sluttede sig om det salige par, ligesom en munter, herligt blomstrende krans.

Tusmørket var indtrådt, den ædleste vin perlede i glassene, man drak jublende brudeparrets held. Da gik døren til forsalen sagte op og Marguerite trådte vaklende ind, i hvid natdragt, med nedhængende hår, bleg, og med fortrukne træk, lig døden.

"Marguerite, hvad går der af dig?" råbte obersten; men uden at agte på ham, gik Marguerite langsomt lige hen til ritmesteren, lagde sin iskolde hånd på hans bryst, trykkede et sagte kys på hans pande, mumlede med hul røst: "Den døendes kys bringer den glade brudgom held og velsignelse!" og sank omkuld på gulvet.

"Der har vi ulykken," sagde Dagobert sagte til greven, som sad ved siden af ham, "hun er forliebt i ritmesteren."

"Jeg ved det," svarede greven i en ligegyldig tone, "sandsynligvis har hun drevet sin dårskab så vidt, at hun har taget gift."

"For Guds skyld!" skreg Dagobert forfærdet, sprang op og ilede hen til lænestolen, hvortil man havde bragt den arme pige. Angelika og oberstinden var beskæftigede med at stænke hende og gnide hende på panden med vellugtende vande. Da Dagobert trådte til, slog hun netop øjnene op. Oberstinden sagde: "Rolig, mit kære barn! Du er syg, det går nok over."

Da svarede Marguerite med hul røst: "Ja, det vil snart gå over – jeg har taget gift."

Angelika og oberstinden skreg højt, obersten råbte vildt: "For Satan og alle djævle! Den afsindige! – Flyv, send bud efter en læge – afsted! den første den bedste! straks herhid!"

Tjenerne og Dagobert selv ville ile bort.

"Holdt!" råbte greven, som hidtil var forblevet ganske rolig og med velbehag havde tømt pokalen med hans yndlingsvin, den fyrige syracuser. "Holdt! hvis Marguerite har taget gift, så behøves der ingen læge, for jeg er i dette tilfælde den bedste, De vil kunne få. Lad mig kun råde!" Han trådte hen til Marguerite, som lå i dyb afmagt og kun undertiden blev gennemfaret af krampetrækninger. Han bøjede sig hen over hende, man bemærkede, at han trak et lille futteral ud af lommen, tog noget ud af det, holdt det mellem fingrene og strøg det sagte hen over Marguerites nakke og hjertegrube. Derpå sagde greven, idet han trådte tilbage, til de øvrige: "Hun har taget opium, dog står hun til at frelse ved ganske særegne midler, som står til min tjeneste."

Marguerite blev efter grevens ønske bragt op på sit værelse, han forblev alene hos hende.

Oberstindens kammerjomfru havde imidlertid i Marguerites kammer fundet en lille flaske, hvori nogle opiumsdråber var, som oberstinden for nogen tid siden havde brugt af og som den ulykkelige ganske havde tømt.

"Den greve," sagde Dagobert med en noget ironisk tone, "den greve er dog virkelig en vidunderlig person. Han har gættet alt. Da han blot så Marguerite vidste han straks, at hun havde taget gift, og derpå vidste han endog af hvilken sort og farve den var."

Efter en halv times forløb råbte greven ind i salen og forsikrede, at al fare for Marguerite var forbi. Med et sideblik til Morits tilføjede han, at han også håbede, at bortmane grunden til alt det onde af hendes sjæl. Han ønskede, at kammerjomfruen måtte våge hos Marguerite; han ville selv blive natten over i det tilstødende værelse, for at kunne være

straks ved hånden ved ethvert tilfælde, som endnu kunne indtræffe. Men til denne sin bistand som læge ønskede han endnu at styrke sig ved et par glas ædel vin.

Dermed satte han sig hen til bordet hos mændene, mens Angelika og oberstinden bortfjernede sig, grebet i deres inderste over hvad der var foregået.

Obersten ærgrede sig over den fordømte narrestreg, som han kaldte Marguerites gerning; Morits og Dagobert følte sig forstyrrede på en uhyggelig måde. Men jo mere forstemte de var, desto mere lod greven en lystighed udstrømme, som man ellers slet ikke havde bemærket hos ham og som i sandhed havde noget gyseligt ved sig.

"Denne greve," sagde Dagobert til sin ven, da de gik hjem, "bliver ved at være på en sælsom måde uhyggelig for mig. Det er, som om der var et eller andet hemmelighedsfuldt ved ham."

"Ak," svarede Morits, "det ligger centnertungt på mit bryst – den mørke anelse om et uheld, som truer min kærlighed, opfylder mit inderste!"

Endnu den samme nat blev obersten vækket ved en kurer fra residensstaden. Morgenen derpå trådte han noget bleg ind til oberstinden. "Vi må," sagde han med tiltvungen ro, "vi må atter skilles fra hinanden, mit kære barn – krigen begynder efter en kort stilstand nu på ny. I nat fik jeg ordre. Så snart det lader sig gøre, måske næste nat, bryder jeg op med regimentet."

Oberstinden blev heftigt forskrækket, hun brød ud i tårer. Obersten sagde trøstende, at han var overbevist om, at dette felttog ville ende lige så ærefuldt som det sidste, at hans frejdige mod ikke tillod ham at tænke på noget uheld, som kunne vederfares ham. "Du kan," føjede han til, "imidlertid tage

med Angelika til vore godser, indtil vi på ny har ydmyget fjenden og sluttet fred. Jeg giver jer en ledsager med, som vil bringe jer til at forglemme al jeres opholdssteds ensomhed og afsides beliggenhed. Grev S. følger med jer!"

"Hvorledes," råbte oberstinden, "for Himlens skyld! Greven skal tage med os? Den forsmåede brudgom? Den rænkesyge italiener, som ved at skjule sit nag dybt i sit inderste, for ved den bedste lejlighed igen at lade det strømme ud med al magt? Denne greve, der siden i går, jeg ved ikke selv hvorfor, på ny er blevet mig mere modbydelig i sit hele væsen end nogen sinde før?"

"Nej," faldt obersten hende ind i talen, "nej, det er ikke til at holde ud med jer fruentimmer, med jeres indbildninger og ravgale drømme! I begriber ikke, til hvilken sjælsstorhed en mand af fast karakter kan hæve sig! Greven har hele forrige nat, som han havde foresat sig, været i sideværelset ved Marguerites kammer. Han var den første, jeg bragte efterretningen om det nye felttog. Hans tilbagerejse til sit fædreland er nu næppe mulig. Han var i forlegenhed over det. Jeg tilbød ham at opholde sig på mine godser. Efter lang vægring besluttede han sig til det og gav mig sit æresord på at opbyde alt for at beskærme jer og at forkorte jer skilsmissens tid, så godt som det står i hans magt. Du ved, hvad jeg skylder greven; mine godser er nu et fristed for ham, tør jeg nægte ham dette?"

Oberstinden kunne, turde intet svare på dette.

Obersten holdt ord. Allerede i den følgende nat blev der blæst til at bryde op. Skilsmissens hele navnløse smerte og sønderslidende jammer traf de elskende.

Få dage derefter, da Marguerite var blevet fuldkommen helbredet, rejste oberstinden med hende og Angelika ud på godserne. Greven fulgte med flere tjenere. Med den mest skånsomme delikatesse lod greven sig kun i begyndelsen se hos fruentimmerne, når de udtrykkelig ønskede det; ellers forblev han på sit værelse, eller spadserede alene rundt.

Felttoget syntes i begyndelsen at være gunstigt for fjenden; men snart blev hæderfulde sejre tilkæmpet. Da var greven altid den første, som fik budskab om sejrene, ja som havde de nøjagtigste efterretninger om det regiments skæbne, som obersten førte. I de blodigste kampe var hverken obersten eller ritmesteren blevet ramt af nogen kugle eller noget hug; de pålideligste breve fra hovedkvarteret stadfæstede det.

Således lod greven sig altid se for fruentimmerne som et sendebud fra Himlen på sejr og lykke, dertil kom, at hans hele adfærd udtalte den inderligste, reneste tilbøjelighed, som han nærede for Angelika, så at han viste sig som den ømmeste, for hendes lykke omhyggelige fader. Begge, oberstinden og Angelika, måtte tilstå, at obersten vistnok havde bedømt den prøvede ven rigtigt, og at deres fordom imod ham havde været den latterligste indbildning. Også Marguerite syntes helbredet fra sin dårlige lidenskab; hun åndede igen i sin nations hele snaksomhed og munterhed.

Et brev fra obersten til oberstinden, i hvilket der var indesluttet et brev fra ritmesteren til Angelika, bortskræmte den sidste levning af bekymringer. Fjendens hovedstad var indtaget; der var sluttet våbenstilstand.

Angelika svømmede i jubel og salighed, og bestandig var det greven, som med henrivende livlighed talte om den brave

Morits' dristige heltedåd, om den lykke, som blomstrede den hulde brud i møde. Derpå greb han Angelikas hånd og trykkede den til sit bryst og spurgte: om han da endnu var hende lige så forhadt som før? Rødmende af undseelse og med tårefulde øjne, forsikrede Angelika, at hun jo aldrig havde hadet ham, men at hun alt for inderligt, alt for stærkt, med sin hele sjæl havde elsket sin Morits, til ikke at forfærdes for tanken om nogen anden brudgom. Meget alvorlig og højtidelig sagde da greven: "Betragt mig da, Angelika, som din tro, din faderlige ven!" og han trykkede et sagte kys på hendes pande, hvilket det fromme barn gerne led, da det forekom hende, som om det var hendes fader selv, der plejede at kysse hende på denne måde.

Man kunne allerede næsten håbe, at obersten, i det mindste for en kort tid, ville vende tilbage til fædrelandet, da der kom et brev fra ham, som indeholdt det græsseligste. Ritmesteren var, da han med sin rideknægt passerede en landsby, blevet anfaldet af bevæbnede bønder, som havde skudt ham ned ved siden af vakre rytter, som det lykkedes at hugge sig igennem, og slæbe ham bort.

Således blev den glæde, der besjælede hele huset, pludselig forvandlet til forfærdelse, til dyb smerte, til trøstesløs jammer. – -

---

Hele oberstens hus var i støjende bevægelse. De i rigt stadsliberi pyntede tjenere løb op og ned ad trapperne; raslende kørte vogne ind i slotsgården med de indbudte gæster, der blev højtideligt modtaget af obersten, som havde det nye hæderstegn på brystet, det sidste felttog havde erhvervet ham.

Oppe i sit ensomme værelse sad Angelika, pyntet som brud, prangende i den yppige ungdomsblomstrings fuldendte skønhed, og oberstinden ved hendes side. "Du har," sagde oberstinden, "du har, mit kære barn, ved frit valg kåret grev S. til din ægtefælle. Så meget din fader før ønskede denne forbindelse, lige så lidt har han nu, efter den ulykkelige Morits' død pådrevet den. Ja, det forekommer mig nu, som om han deler med mig den samme smertelige følelse, som jeg ikke tør skjule for dig. Det er og bliver mig ubegribeligt, hvorledes du så snart kunne forglemme din Morits. Den afgørende time nærmer sig; du skal række greven din hånd. Prøv dit hjerte vel! Endnu er der tid! Gid aldrig erindringen om den forglemte må træde frem for dig som en mørk skygge og forbitre dig dit livs fryd!"

"Aldrig," råbte Angelika, idet tårerne, lig dugdråber, perlede i hendes øjne, "aldrig skal jeg glemme min Morits! Ak, aldrig vil jeg nogensinde elske, som jeg har elsket ham! Den følelse, jeg nærer for greven, må vel være en ganske anden! Jeg ved ikke selv, hvorledes greven så aldeles har vundet min inderligste tilbøjelighed. Nej! Jeg elsker ham ikke som jeg elskede Morits! men det er mig, som om jeg slet ikke kunne leve uden ham, ja, som om jeg kun kan tænke, føle ved ham! En røst fra åndeverdenen tilhvisker mig uophørligt, at jeg må slutte mig til ham som hans ægtefælle, da der ellers ikke gives noget liv mere hernede for mig. – Jeg følger denne røst, som jeg holder for Forsynets eget, hemmelighedsfulde sprog."

Kammerjomfruen trådte ind med den efterretning, at man endnu ikke havde fundet Marguerite, hvem man havde savnet siden tidligt om morgenen; dog havde gartneren netop bragt en

lille billet til oberstinden, som han havde fået af Marguerite, med bøn om at aflevere den, når han var færdig med sine forretninger, og havde båret de sidste blomster op på slottet.

I billetten, som oberstinden nu åbnede, stod:

> De får mig aldrig mere at se. – En mørk skæbne driver mig bort fra Deres hus. Jeg bønfalder Dem, Dem, der bestandig var mig en dyrebar moder; lad mig ikke efterspore, lad mig ikke bringe tilbage med magt! Det andet forsøg på at give mig døden, vil lykkes bedre end det første. – Gud give, at Angelika i fulde drag må nyde den lykke, som gennemborer mit hjerte. Lev vel for evigt, og forglem
>
> den ulykkelige
>
> *Marguerite.*

"Hvad er dette?" råbte oberstinden heftigt. "Har da den afsindige lagt an på at forstyrre vor fred? -Skal hun da altid fjendtlig træde imellem, når du vil række hånden til pagt med en elsket ægtefælle? Så lad hende da drage bort, den utaknemmelige dåre, som jeg har elsket og plejet som min datter! Lad hende forlade mig! Jeg skal ikke bryde mig det ringeste om hende."

Angelika udbrød i lydelige klager over tabet af sin søster, men oberstinden bad hende, for Himlens skyld dog ej at overgive sig til tanken om en afsindig i disse vigtige, afgørende timer.

Selskabet var forsamlet i salen, for, da netop den fastsatte time slog, at begive sig hen til det lille kapel, hvor en katolsk gejstlig skulle vie parret. Obersten førte bruden ind. Alle forbavsedes over hendes skønhed, som endnu forhøjedes ved

hendes påklædnings simple pragt. Man ventede greven. Et kvarter forløb efter et andet; han lod sig ikke se. Obersten gik hen til hans værelse. Han traf på kammertjeneren, som meldte, at greven, efter at han var fuldkommen påklædt, pludselig havde følt sig upasselig og var gået ud i lystskoven for at tage frisk luft, men havde forbudt ham, kammertjeneren, at følge ham.

Han vidste ikke selv, hvorfor grevens adfærd faldt ham så tungt på hjerte, hvorfor den tanke faldt ham ind, at der kunne være mødt greven et eller andet forfærdeligt.

Han lod sige inde, at greven ville komme om en føje stund og lod den berømte læge, som var med i selskabet, hemmeligt kalde. Med ham og kammertjeneren gik han nu ud i lystskoven for at opsøge greven. Idet de drejede af fra hovedalleen, gik de hen til en af tætte buske omgivet plads, der, som obersten erindrede sig, var grevens yndlingssted. Der sad greven, ganske sort klædt, med den funklende ordensstjerne på brystet og sammenfoldede hænder, på en græsbænk, med ryggen lænet op til en blomstrende hyldebusk og stirrede uden bevægelse hen på dem. De bævede tilbage for det græsselige syn, for grevens hule, mørktfunklende øjne syntes ganske stive.

"Grev S. – hvad fattes Dem?" råbte obersten; men intet svar, ingen bevægelse, ikke det sagteste åndebrag!

Da sprang lægen til, rev vesten op på greven, tog halstørklædet og kjolen af ham, gned ham på panden – men vendte sig så til obersten, med de ord: "Her er menneskelig hjælp forgæves! Han er død! Et nerveslag har truffet ham i dette øjeblik."

Kammertjeneren brød ud i høje jammerskrig. Obersten, som med al mandig kraft neddæmpede sin dybe forfærdelse, befalede ham at være rolig.

"Vi dræber Angelika på stedet, hvis vi ikke handler med forsigtighed." Således talte obersten, tog fat på liget, bar det ad ensomme sidestier hen til en fraliggende pavillon, som han havde nøglen til hos sig, lod det forblive der under kammertjenerens opsyn, og begav sig sammen med lægen tilbage til slottet. Vaklende fra beslutning til beslutning vidste han ikke, om han skulle fortie den arme Angelika det forfærdelige, der var hændet, eller om han skulle vove at sige hende alt med rolig fatning.

Da han trådte ind i salen, fandt han alle i den største angst og bestyrtelse. Midt under den muntre samtale havde Angelika pludselig lukket øjnene og var nedsunket i dyb afmagt. Hun lå på sofaen i et sideværelse. – Ikke bleg, ikke vansiret! Højere, friskere end nogensinde før, blomstrede roserne på hendes kinder; en ubeskrivelig ynde var udbredt over hendes, ligesom himmelskforklarede ansigt. Hun syntes gennemtrængt af den dybeste salighed.

Lægen forsikrede, efter at have betragtet hende længe med spændt opmærksomhed, at der her ikke var den ringeste fare forhånden; frøkenen befandt sig, rigtignok på en ubegribelig måde, i en magnetisk tilstand. Voldsomt at vække hende, vovede han ikke; hun ville snart våge af sig selv.

Imidlertid rejste der sig en hemmelighedsfuld hvisken blandt gæsterne. Grevens pludselige død måtte være blevet bekendt på en eller anden måde; alle bortfjernede sig efterhånden, mørke og tavse; man hørte vognene rulle bort.

Oberstinden, som stod bøjet over Angelika, opfangede hvert af hendes åndedrag. Det var som om hun hviskede sagte ord, hvis mening ingen kunde fatte. Lægen tillod ikke, at man klædte Angelika af, ja endog ikke at man tog handskerne af hende; hver berøring kunne være skadelig for hende.

Pludselig slog Angelika øjnene op, fo'r i vejret, sprang med det gennemtrængende skrig: "Han er der! Han er der!" op fra sofaen, løb som en gal ud af døren, gennem forsalen, ned ad trapperne.

"Hun er afsindig!" skreg obersten forfærdet: "Almægtige Gud! Hun er afsindig!"

"Nej," trøstede lægen ham, "dette er ikke afsindighed! Men noget uventet, noget uhørt, må have tildraget sig!" Og med disse ord styrtede han efter frøkenen.

Han så, hvorledes Angelika fløj så hurtig som en pil gennem slotsporten ud på den brede landevej, med armene strakte højt i vejret, så at hendes tynde klædebon flagrede i luften og håret rev sig løs til et spil for vindene.

En rytter sprængte hende i møde, kastede sig ned af hesten, og da han havde nået hende, sluttede han hende fast i sine arme. To andre ryttere fulgte efter ham, standsede og steg af.

Obersten, som i fuldt løb styrtede efter lægen, stod i målløs forbavselse foran gruppen og gned sig på panden, som om han gjorde sig umage for at fastholde sine tanker.

Det var Morits, som holdt Angelika tæt trykket til sit bryst; hos ham stod Dagobert og en ung, smuk mand i rig russisk generalsuniform.

"Nej!" råbte Angelika den ene gang efter den anden, idet hun klyngede sig op til den elskede: "Nej! Jeg var dig aldrig utro, min

elskede, min dyrebare Morits!" Og Morits: "Ak jeg ved det jo! Jeg ved det jo, du hulde engel! Han har forlokket dig ved sataniske kunster!"

Og nu mere bar end ledsagede han Angelika til slottet, mens de andre tavse fulgte efter.

Først i slotsporten sukkede obersten dybt, som om han nu først vandt sin samling igen og råbte, idet han med spørgende blik så sig omkring: "Gud! Hvad er der dog sket? Hvilke underværker!"

"Alting vil opklare sig!" sagde Dagobert og forestillede obersten den fremmede som den russiske general Bogislav, ritmesterens fortroligste og inderligste ven.

Da de var kommet op i slottets værelser, spurgte Morits, uden at lægge mærke til oberstindens skrækfulde forbavselse, med vildt blik: "Hvor er grev S.?"

"Hos de døde," svarede obersten med hul røst. "For en time siden traf et nerveslag ham."

Angelika bævede sammen. "Ja," sagde hun, "jeg ved det. I det samme øjeblik han døde, var det som om et krystal klingrende faldt sammen i mit inderste – jeg hensank i en besynderlig tilstand – jeg må sikkert have fortsat hin forfærdelige drøm, for da jeg kom til besindelse igen, havde de frygtelige øjne ingen magt længere over mig; ildvævet var sønderrevet; jeg følte mig fri! Himmelsalighed omfattede mig – jeg så Morits – min Morits! – han kom – og jeg fløj ham i møde!" – Og ved disse ord klyngede hun sig med et inderligt favntag fast til den elskede, som om hun frygtede at tabe ham på ny.

"Gud være lovet!" sagde oberstinden med øjnene vendt mod himmelen, "nu er byrden taget fra mit hjerte, som var nær ved

at sønderknuse mig! Jeg er fri for den uudsigelige angst, der overfaldt mig i det øjeblik, da Angelika skulle række den usalige greve hånden. Bestandig var det for mig, som om mit elskede barn ved bruderingen blev viet til mørkets magter."

General Bogislav forlangte at se liget; man førte ham derhen. Da man tog lagnet af, som var lagt over liget og generalen så grevens, af døden stive åsyn, bævede han tilbage, idet han højt råbte: "Det er ham! Ved Gud i Himlen! Det er ham!"

Angelika var i ritmesterens arme hensunket i en blid søvn. Man bragte hende til ro. Lægen mente, at intet kunne komme mere velgørende for hende end denne søvn, der beroligede hendes, indtil overspændelse hidsede livsånder. Således undgik hun sikkert den truende sygdom.

Der var ingen flere af gæsterne i slottet. "Nu er det," råbte obersten, "nu er det engang tid at opløse de vidunderlige, gådefulde hemmeligheder. Sig, Morits, hvilken en engel fra Himmelen kaldte dig igen tilbage til livet?"

"De ved," begyndte Morits, "på hvilken snigmorderisk måde, jeg blev overfaldet i egnen ved S., da allerede våbenstilstanden var sluttet. Truffet af et skud sank jeg afsjælet ned af hesten. Hvor længe jeg kan have ligget i dyb dødsafmagt, ved jeg ikke. I det øjeblik en dunkel ubevidsthed først vaktes i mig følte jeg, at jeg blev kørt. Det var mørk nat. Flere stemmer hviskede sagte omkring mig. Det var fransk, hvad de talte. Altså hårdt såret og i fjendens vold! Denne tanke greb mig med al sin skræk og jeg hensank atter i dyb afmagt. Nu påfulgte en tilstand, som kun har efterladt nogle momenter af den heftigste smerte i hovedet som erindring. En morgen vågnede jeg til den klareste bevidsthed. Jeg befandt mig i en pæn, næsten pragtfuld seng,

med silkegardiner, og smykket med store kvaster og frynser. Således var også det høje værelse udstafferet med silketapeter og stærkt forgyldte borde og stole efter gammelfransk mode. Et fremmed menneske, som stod ganske henbøjet over mig, stirrede mig ind i ansigtet og sprang derpå hen til en klokkestreng, som han trak heftigt i. Det varede få minutter, da gik døren op og tvende mænd trådte ind, af hvilke den ældre bar en gammeldags broderet klædning og Ludvigskorset. Den yngre trådte hen til mig, følte min puls og sagde på fransk til den ældre:

"Al fare er forbi – han er frelst!"

Nu angav den ældre sig for mig at være en chevalier v. T., i hvis slot jeg befandt mig. Han befandt sig på en rejse, fortalte han, da han kom igennem landsbyen netop i det øjeblik, da de snigmorderske bønder havde strakt mig til jorden og stod i begreb med at udplyndre mig. Han lod mig bringe på en vogn og føre til sit slot, som lå langt borte, udenfor al kommunikation med militærvejene. Her påtog hans duelige huskirurg sig med held at kurere mit svære sår i hovedet. Han elskede, således sagde han, min nation, som engang i revolutionens forvirrede, truende tid havde været ham god, og glædede sig over, at han kunne være den til nytte. Alt, hvad der kunne tjene til min bekvemmelighed, til min trøst, stod til min tjeneste i hans slot, og haft ville ikke under nogen betingelse tåle, at jeg forlod ham, førend al den fare, som såvel mine sår som vejenes vedvarende usikkerhed medførte, var forbi. Han beklagede i øvrigt umuligheden af for tiden at kunne give mine venner efterretning om mit opholdssted.

Chevalier T. var enkemand, hans sønner var fraværende, så at kun han alene, tillige med kirurgen og et talrigt tyende, beboede slottet.

Det ville kun trætte, hvis jeg vidtløftigt fortalte, hvorledes jeg stadig mere og mere kom til førlighed og helbred igen under den duelige kirurgs hænder; hvorledes ridderen opbød alt, for at gøre mig mit eremitliv behageligt. Hans underholdning var åndrigere og hans blik dybere, end man ellers finder det hos hans nation. Han talte om kunst og videnskab, men undgik så meget som det var muligt at udlade sig om de nyere begivenheder. Behøver jeg at forsikre, at min eneste tanke var Angelika, at det brændte i min sjæl, at vide hende hensunket i smerte over min død! Jeg bad uophørligt ridderen om at besørge breve fra mig til hovedkvarteret. Han afslog det, da han ikke kunne indestå for deres rigtige besørgelse, og desuden var det nye felttog så godt som afgjort. Han trøstede mig med, at han, så snart jeg kun fuldkommen var helbredet, skulle sørge for, hvad der end måtte hænde, at bringe mig velbeholden tilbage til mit fædreland. Af hans ytringer måtte jeg næsten slutte, at krigen virkelig var begyndt på ny, og dette til skade for de allierede magter, hvilket han af delikatesse fortav mig.

Dog, jeg behøver kun at nævne enkelte momenter, for at retfærdiggøre de sælsomme formodninger, Dagobert nærer.

Jeg var allerede næsten fri for feber, da jeg på pludselig om natten henfaldt i en ubegribelig drømmeagtig tilstand, for hvilken jeg endnu bæver, uagtet kun den dunkle erindring om den er blevet mig levnet. Jeg så Angelika, men det var mig, som om hendes skikkelse opløste sig i bævende glans og forgæves kæmpede jeg efter at holde hende fast. Et andet væsen trængte

sig imellem os og sluttede mig til sit bryst og greb i mit hjertes inderste, og, idet jeg gik under i den mest glødende kval, blev jeg gennemtrængt af en fremmed, vidunderlig følelse af salighed.

Den næste morgen faldt mit første blik på et billede, som hang over for sengen, og som jeg aldrig havde bemærket der. Jeg blev grebet af en rystende skræk, for det var Marguerite, som stirrede hen på mig med sine sorte, livlige øjne. Jeg spurgte tjeneren, hvorfra dette billede var kommet og hvem det forestillede. Han forsikrede, det var ridderens niece, marquise v. T., og billedet havde altid hængt der, kun havde jeg hidtil ikke lagt mærke til det, fordi det først i går var renset for støv. Ridderen bekræftede det. Så snart jeg nu, vågende eller drømmende, ville se Angelika, stod Marguerite for mig. Mit eget jeg syntes fremmed for mig, en fremmed magt bød over min tilværelse og i den dybe forfærdelse, som greb mig, var det mig, som om jeg ikke kunne give slip på Marguerite. Aldrig forglemmer jeg denne gyselige tilstands kvaler.

En morgen lænede jeg mig i vinduet og vederkvægede mig i de søde dufte, morgenvinden tilviftede mig; da klang der trompetlyd i det fjerne.

Jeg genkender det russiske rytteris muntre march, mit hele hjerte hæver sig i ren lyst, det er mig, som om venlige ånder på tonerne bølger over til mig med sødt-trøstende stemmer, som om det genvundne liv rækker mig hånden for at rejse mig op af den sarkofag, hvori en fjendtlig magt havde indesluttet mig!

Med lynets fart sprænger enkelte ryttere frem – ind i slotsgården! – jeg ser ned – Bogislav! min Bogislav! råber jeg i den højeste henrykkelses salighed!

Ridderen træder ind, bleg, forstyrret – stammer om uventet indkvartering, en fatal uro! Uden at agte på ham, styrter jeg ned og hviler i min Bogislavs arme.

Til min forbavselse erfarede jeg nu, at freden allerede for længst var sluttet og den største del af tropperne i færd med fuld tilbagemarch. Men dette havde ridderen fortiet for mig og holdt mig på slottet som sin fange. Ingen, hverken jeg eller Bogislav, kunne ane noget motiv til denne handlemåde, men vi følte begge dunkelt, at en eller anden uren hensigt måtte være med i spillet. Ridderen Var fra denne stund af ikke længere den samme; knarvorn indtil uhøflighed kedede han os med egensindighed og smålighed, ja, da jeg i den reneste taknemmelighedsfølelse med entusiasme talte om, hvorledes han havde frelst mit liv, smilede han ret hemmeligt ad det og gebærdede sig som en lunefuld grillenfænger.

Efter 48 timers rast brød Bogislav op; jeg sluttede mig til ham. Vi var glade, da vi havde den gammeldags borg, der nu forekom mig som et mørkt, uhyggeligt fængsel, i ryggen.

Men, fortsæt du nu, Dagobert! for ret egentlig er nu turen kommet til dig at fortsætte tråden af de sælsomme tildragelser, som har mødt os."

"Hvorledes kan," begyndte Dagobert, "hvorledes kan man dog betvivle den vidunderlige anelsesevne, som ligger dybt i den menneskelige natur? Aldrig har jeg troet på min vens død. Den ånd, som i drømme taler forståeligt til os fra vort indre, sagde mig, at Morits levede, og at hemmelige bånd holdt ham omsluttet. Angelikas forbindelse med greven skar mig i mit hjerte.

Da jeg for nogen tid siden kom hertil, da jeg fandt Angelika i en stemning, som, jeg tilstår det, opvakte en indvortes forfærdelse hos mig, fordi jeg, ligesom i et magisk spejl, troede at se en frygtelig hemmelighed – ja! da modnedes den beslutning hos mig, at gennemvandre det fremmede land så længe, til jeg havde fundet min Morits.

Intet ord om min salighed, min henrykkelse, da jeg allerede i A., på tysk grund, genfandt min Morits og med ham general Bogislav.

Alle Helvedes furier vågnede i min vens bryst, da han hørte Angelikas forbindelse med greven. Men alle forbandelser, alle hjertesønderslidende klager over at Angelika var blevet ham utro tav, da jeg forsikrede ham, at det stod i hans magt, på engang at sønderrive det hele væv. General Bogislav bævede af en pludselig gysen, da jeg nævnte grevens navn, og da jeg efter hans ønske beskrev ham hans udseende, hans figur, udråbte han: Ja, der er ingen tvivl mere! Det er ham! Det er ham!"

"De vil," afbrød her generalen den talende, "De vil nu med forbavselse erfare, at grev S. for flere år siden ved sataniske kunster, i Neapel berøvede mig en dyrebar brud. Ja, i det øjeblik, da jeg stødte ham kården i livet, blev hun og jeg grebet af et Helvedes blændværk, som for evigt skilte os fra hinanden! -For længst vidste jeg, at det sår, jeg havde bibragt ham, ikke engang havde været farligt, at han havde anholdt om min elskedes hånd, ak! – at hun den samme dag, da hun skulle vies til ham, blev truffet af et nerveslag og sank død til jorden!"

"Retfærdige Gud!" råbte oberstinden, "truede da måske ikke også samme skæbne mit elskede barn? – Dog, hvorledes falder jeg på at ane dette?"

"Det er," sagde Dagobert, "det er denne anende ånds røst, som taler til Dem."

"Og det græsselige syn," vedblev oberstinden, "som Morits fortalte os den aften, da greven så pludseligt trådte ind hos os?"

"Der skete," tog Morits ordet, "der skete, som jeg dengang fortalte, et forfærdeligt slag; en iskold dødsånde pustede mig i møde og det var som om en skikkelse i bævende, næppe kendelige omrids raslende bevægede sig igennem værelset. Med al min åndskraft betvang jeg min forfærdelse. Jeg beholdt samlingen; min Bogislav var grebet af dødsafmagt. Da han efter megen møje var blevet bragt til sig selv af den hidkaldte læge, rakte han mig vemodigt hånden og sagde: "Snart – allerede i morgen ender mine lidelser!"

Det skete, som han havde forudsagt, men, som Himmelens evige magter havde besluttet det, på en ganske anden måde end han vel havde ment. I den tætteste, mest rasende kamp den næste morgen traf en mat kardæskkugle ham på brystet og kastede ham af hesten. Den velgørende kugle havde splintret billedet af den utro, som han endnu stadig bar på brystet, i tusinde stykker. Såret var let helbredet og fra den tid har min Bogislav aldrig sporet noget til dette uhyggelige, som så forstyrrende trådte ind i hans liv."

"Således er det," sagde generalen, "og selv erindringen om den tabte elskede opfylder mig kun med den milde smerte, der er så velgørende for ånden i vort indre. – Men lad vor ven Dagobert fortælle, hvorledes det videre gik med os."

"Vi ilede," tog Dagobert ordet, "bort fra A. I dag ved det tidligste daggry indtraf vi i den lille stad P. seks mil herfra. Vi agtede at hvile nogle timer og derpå at rejse videre, ad den lige

vej herhen. Men hvorledes blev vi, Morits og jeg, til mode, da Marguerite styrtede os i møde fra et værelse i herberget, med afsindigheden i det blege åsyn. Hun faldt for ritmesterens fødder, hun omslyngede hylende hans knæ, kaldte sig den sorteste forbryderske, som hundrede gange havde fortjent døden og bønfaldt ham om at myrde hende på stedet. Morits stødte hende fra sig med den dybeste afsky og løb væk."

"Ja," faldt ritmesteren sin ven ind i talen, "ja, da jeg så Marguerite for mine fødder, kom alle kvalerne af den forfærdelige tilstand, jeg havde udstået i ridderens slot, over mig og optændte et hidtil ukendt raseri hos mig. Jeg var i begreb med at ville støde Marguerite kården i brystet, da jeg med magt tæmmede mit raseri og løb væk."

"Jeg løftede," vedblev Dagobert, "Marguerite op fra jorden, jeg bar hende ind i et værelse; det lykkedes mig at berolige hende og i afbrudte ord at erfare af hende, hvad jeg havde anet. Hun gav mig et brev, som hun havde fået af greven i går nat. Her er det!"

Dagobert tog et brev frem, åbnede det og læste:

> Fly, Marguerite! Alt er tabt!- Den forhadte nærmer sig. Al min videnskab er utilstrækkelig imod den dunkle skæbne, som griber mig ved min tilværelses højeste mål. – Marguerite! Jeg har indviet Dem i hemmeligheder, som ville have tilintetgjort den sædvanlige kvinde, der ville stræbe efter deres besiddelse. Men, udrustet med en særdeles åndskraft, med en fast, stærk vilje, blev De den dybterfarne mesters værdige discipelinde. De har stået mig bi. Ved Dem herskede jeg over Angelikas sind, over hendes hele indvortes væsen. Til gengæld ville jeg berede

Dem Deres livs lykke, som den lå for Deres sjæl, og jeg betrådte de hemmelighedsfuldeste, farligste kredse, begyndte operationer, som jeg selv tit forfærdedes for. Omsonst!- Fly, eller Deres undergang er vis! – Indtil det yderste øjeblik træder jeg den fjendtlige magt dristigt i møde. Men, jeg føler det, dette øjeblik giver mig den bratte død! – Jeg vil komme til at dø alene. Når øjeblikket kommer, vandrer jeg hen til det vidunderlige træ, under hvis skygge jeg tit talte med Dem om de vidunderlige hemmeligheder, som stod til min tjeneste. Marguerite! forsag for evigt disse hemmeligheder. Naturen, den grusomme moder, som afskyr sine vanartede børn, kaster et glimrende legetøj hen for de nyfigne forskere, som med kæk hånd griber i hendes slør, et legetøj, som forlokker dem og henvender sin fordærvelige kraft imod dem selv. – Jeg dræbte engang en kvinde, i det øjeblik, da jeg indbildte mig at omslynge hende i min fulde kærligheds højeste mål. Dette sløvede min kraft og dog håbede jeg afsindige dåre, endnu på jordisk lykke! – Lev vel, Marguerite! – Fly tilbage til Deres fædreland! – Fly til S. – Chevalier T. vil sørge for Deres lykke. – Lev vel!

Da Dagobert havde læst brevet, følte alle sig gennembævede af en indvortes gysen.

"Så er det da sandt," begyndte endelig oberstinden sagte, "så må jeg da tro på ting, mod hvilke mit inderste oprører sig. Men, vist er det, at det blev mig ganske ubegribeligt, hvorledes Angelika så snart kunne forglemme sin Morits og ganske overgive sig til greven. Det er imidlertid ikke undgået mig, at hun næsten altid befandt sig i en eksalteret tilstand, og netop

dette opfyldte mig med de mest kvælende bekymringer. Jeg erindrer mig, at Angelikas tilbøjelighed til greven først ytrede sig på en ganske særegen måde. Hun betroede mig nemlig, hvorledes hun næsten hver nat drømte meget levende og behageligt om greven."

"Ganske rigtigt," tog Dagobert ordet, "Marguerite tilstod for mig, at hun, efter grevens befaling, havde været hele nætter hos Angelika og med sagte, sagte stemme åndet grevens navn i hendes øre. Ja, greven selv var tit ved midnatstide trådt i døren, havde i flere minutter henvendt sit faste blik på den sovende Angelika og derpå igen bortfjernet sig. – Dog, behøves der vel endnu, da jeg har forelæst grevens betydningsfulde brev, nogen videre kommentar? – Vist er det, at han lagde an på, ved allehånde hemmelige kunster at virke psykisk på det indvortes væsen og at dette lykkedes ham ved en særegen naturkraft. Han stod i forbindelse med chevalier T., og hørte til dén usynlige skole, som tæller enkelte medlemmer i Frankrig og Italien og af hvilken den gamle P-ske skole skal være udsprungen. – Efter hans ønske holdt chevalier T. ritmesteren fast på sit slot, og øvede allehånde hemmeligt elskovstrylleri på ham. Jeg kunne gå videre ind i de hemmelighedsfulde midler, ved hvis kraft greven vidste at bemestre sig det fremmede psykiske princip, efter hvad Marguerite har åbenbaret mig; jeg kunne forklare meget af en videnskab, som ikke er mig ubekendt, men hvis navn jeg ikke vil nævne, af frygt for at blive misforståaet – men man må i det mindste for i dag fritage mig for dette ..."

"O, for bestandig!" råbte oberstinden med begejstring, "lad os intet mere høre om dette mørke, ubekendte rige, i hvis frygtelige skød gysen og forfærdelse bor! – Takket være

Himlens evige magter, som har frelst mit elskede barn, som har befriet os fra den uhyggelige gæst, der på en så forstyrrende måde trådte ind i vort hus!"

Man besluttede, næste dag at vende tilbage til staden. Kun obersten og Dagobert blev tilbage for at besørge grevens begravelse.

Angelika var for længst ritmesterens lykkelige ægtefælle. – Da hændte det sig, at familien på en stormfuld novemberaften sad sammen med Dagobert ved den flammende kaminild i den samme sal, som den gang, da grev S. på så spøgelsesagtig en måde trådte ind af døren. Ligesom dengang hylede og peb forunderlige stemmer mellem hinanden, som stormvinden havde opskræmt af deres dvale i rørene.

"Husker I endnu?" spurgte oberstinden med flammende blik.

"Kom blot ikke igen med spøgelseshistorier!" råbte obersten, men Angelika og Morits talte om, hvad de havde følt den aften og hvorledes de allerede dengang havde båret en ubegrænset kærlighed for hinanden, og kunne ikke holde op med at nævne selv den ringeste omstændighed, som dengang havde tildraget sig, og hvorledes i alting kun deres kærligheds rene lysstråle havde afspejlet sig, hvorledes selv den søde gysen kun havde rejst sig fra et elskende, længselsfuldt bryst, og hvorledes kun den uhyggelige gæst, bebudet af de spøgelsesagtige, jamrende stemmer, havde bragt al forfærdelse over dem.

"Er det da", sagde Angelika, "er det da ikke, min elskede Morits, som om stormvindens sælsomme toner, der netop lader sig høre i dette øjeblik, med venlig røst hviskede til os om vor kærlighed?"

"Ganske rigtigt," tog Dagobert ordet, "ganske rigtigt! og selv temaskinens pibende, klynkende og hvislende toner klinger nu ikke det mindste gyseligt længere, men, som mig tykkes, omtrent ligesom om en i maskinen indespærret, artig lille huslånd nynnede, for at hitte på en smuk vuggevise."

Da skjulte Angelika sit i lyse rosenflammer blussende ansigt ved den lykkelige Morits' barm.

Men denne slyngede armen om den hulde ægtefælle, og hviskede sagte: "Gives der da på jorden nogen højere salighed end min?"

Om "Den uhyggelige gæst"

Forfatter: E. T. A. Hoffmann (1776-1822).
Org.udgave: *Der Unheimliche Gast*, i *Der Erzähler. Eine Unterhaltungsschrift für Gebildete*, Berlin 1819, bogudgave som en del af *Die Serapionsbrüder*, bd. 3, Verlag G. Reimer, Berlin 1820.
Denne udgave baseret på: *Den rædselfulde Gjæst*, i *Fortællinger af E. T. A. Hoffmann*. Paa Dansk oversatte af A. P. Liunge. 1ste Deel. Trykt paa Oversætterens Forlag, København 1821.
Oversætter: Andreas Peter Liunge (1798-1879).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Hugo Steiner-Prag (1880-1945): *E.T.A. Hoffmann*. *(Kunstneren brugte motivet adskillige gange mellem år og dag, den her benyttede version er "fra Kunst und Leben 1926", Verlag Fritz Heyder, Berlin-Zehlendorf 1925)*.

ISBN 978-87-7628-021-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-253-1 (Ølstykke 2012)

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk